

no pas tancada, i amb *ə* a la segona síl·laba en la pronúncia oriental).

DERIV.: *Germinar* [-enar, fi S. XIII]: «aquel del qual la sua verga *germenarà*», «O Nazareu Deliuador, reeb lo ram de l'arbre de la misericòrdia tua, car per lo cultivador de la tua vi<n>ya és talat lo brot de la serment, per so que més *germèn* e que plus abundantment sia coronat», *VidesR* (254v2, traduint *germinet*, 800.23). D'ús rar i més generalment en la forma sàvia *germinar*, del ll. *germinare* id. [c. 1500, Cauliac etc.]. «Grillar, inflar-se una llavor i sortir de la seva coberta, tornant-se una nova planta» [Fontserè, gloss.]. *Germinació*. *Germinador*. *Germinat*. *Germinatiu*.

CPT.: *Germinipar*. *Germicida*.

Gerna, V. xerna *Gernació*, V. gendre *Gèrnera*, V. xerna *Geroglífic*, V. jero-

GERONTO-, GERO-, GER-, formes prefixades dels mots grecs γέρων, -οντος 'vell, home vell', i γήρας 'vellesa', γηράσκω 'em faig vell'. □ 1.ª doc.: *gerontocràcia*, 1868, *SLitCosta*; +*gerontòcrata*. *Geròntic* [DFa.]. *Gerocòmia*. + *Geriatría* 'l'especialització en la medicació dels vells'; +*geriàtric*; +*geriatre*, formats amb λατρός 'metge' i els seus derivats.

Gerp, grafia menys recomanable del poble de *Gerb* (veg. E. T. C. I, 195, 196, 202, 225).

GERRA, de l'àr. *ǧarra* id.; no sembla que de la variant *gerra/jarra* sigui causa més que l'existència de pronúncies locals o socials diferents en l'àrab vulgar hispànic: totes dues es troben en els parlars portuguesos i en català antic, però el català i el castellà han generalitzat l'una o l'altra en forma divergent. □ 1.ª doc.: tant *gerra* com *jarra* es troben en el S. XIII, i aquest encara en el XIV, però ja llavors es generalitza el primer.

La forma *jarra* és bastant freqüent en docs. del segle XIII: «quatre *ǧarres* et unam *ǧarretam* parvam olei plenam», inv. de Vic de 1233 (CaCandi, *MiscHiCat.* II, 339); «lo quintar d'oli de linós: 2 dr. ---, *jarra* d'oli e de tunyina: una meaylla --- la carga de la gala, 6 dr. ---», Tarifa de Bna. de 1271 (*EntreDL* I, 157, § 38); «tot peix salat e arencs, levat tonines, dona de reva, del sou una pugesa; *jarra* de tonina, 3 dr.; oli, lo sester, 2 dr.», Reva de Perpinyà de 1284 (*RLR* IV, 375, amb data errònia en *AlcM*); «peix salat, exceptat toynina ---; *jarra* de toynina, 2 dr.», 1295 (*RLR* V, 87); «lo cap de St. Johan --- él cavà e atrobà una *jarra* en que era lo cap ---, més en la *jarra* la mà --- la *jarra* --- la *ǧarra* ---», *VidesR*, f° 189v2 (n. 17), ms. P, amb variant *gerra* en el ms. B, traduint *urnam* --- *hydriam* --- (i algun altre cas de *jarra* en el mateix ms. P). Passat 1300 esdevé rara aquesta variant en català i només en trobo un testimoni en Eiximenis: «obra comuna --- axí com *jarres*, cantes, olles, terrassos, escudelles ---» (*Regiment*, *NCl.*, 32.77).

La documentació de *gerra* és sinònima, comença pel mateix temps, abunda tant o més i és més duradora:

«gorp de veyre paga tres anaps, *gerra* de tonina dos drs., *gerra* d'oli, dos drs.», Reva de Cotlliure de 1249 (*RLR* IV, 253), «de quatre sportes de pegunta, un diner; de quatre *gerres* de toynina, un dr.», «quintar de cleda, *gerra* d'oli ---», *CostTort.* (ed. Ol., pp. 391, 418); «paguï per *gerres* que en Pere Alegre comprà als ollés, obs de la volta», Bna. 1379 (CaCandi, *MiscHiCat.* II, 205); doc. de Ribes de 1380 (cit. a *GANIVET*), *BABL* VI, 471; doc. ross. de 1394 referent a *mel* (*InvLC*); «les robes e mercaderies qui exiran de Cathalunya per intenció de tornar aquelles en Cathalunya, axí com són bótes e *gerres* buydades, stores, sarpelleres e semblants coses ---», doc. de 1481 de les Drassanes de 1481 (*Consolat* ed. Moliné, p. 232).

15 En textos més explícits o literaris: «*Gerra* o *gerres* que rotes o trencades seran ---» en una part del *Consolat de Mar* que no sembla de les més antigues (ed. Pard., cap. 192, p. 221). «Stabliren e ordenaren que null hom privat o estrany, de qualque condició serà o ley, no guos vendre ne comprar alcunes *gerretes*, en les quals mete e usen de metre axí com mel o sabó, en les quals còpia menys de una rova de mel o de sabó; ne encara les dites *gerres* no pesen més de 18 lliures cascuna, mas menys si-s volran; e qui contra açò farà seran trencades les dites *gerres* e pagarà de calònia doç diners per cascuna *gerreta*», ordenacions dels Mostassafs de València de 1322 (45v).

No menys en els clàssics medievals. «De olles, càneters, *gerres* e de diverses vaxells de terra ---», *AntCanals* (*Scipiò*, *NCl.*, 82). «Esta *gerra* que tens se humplirà de farina», «una *gerra* d'aygua», StVicentF (*Quar.*, 138.107; *Serm.* I, 255.25). «En algunes *gerres* tenia soterrat tot lo seu thesor», *Curial* (*NCl.* III, 139). «Quant fayà majors calors ell lavava bé una *gerra* o cetre de terra o de vidre, e umplia-la de aygua freda ---», *Recull d'Eximplis*, Ag., 21; «*gerra* de terra: tenia, dolium; testa, seria; *gerra* petita: seriola; *gerra* per a aygua: hidria», Busa-N. 1507 (D-i-5); «DEL CELLER O BODEGA: *gerra* per tenir vi: seria», «vaxella de la cuyna o çafarex: lavatrina; lloc per tenir los càneters: urnarium; *gerra* per tenir aygua: hydria, seria», *OPou* (*TbPu.*, 228).

Avui *gerra* és general a tot el territori lingüístic, i pertot pronunciat igual, amb *e* oberta: a tot Mallorca (*BDLC* IV, 212; *AORBB* VII, 18; per a l'extensió semàntica un poc discrepant de la cat. central, causada per l'ús d'un sinònim, veg. *ALFABIA* i *BDLC* XII), Eiv. («cántaro», PzCabr.), Val. (*gerra*, MGadea, *T. del Xè* I, 286; *La Gèfa*, loc. prop de Murla, Sagra i Teulada, 1935) etc. La forma amb *a* no resta enlloc, si no és en algun poble escadusser situat al bell trencall de les llengües: *ǧāra* a Ain (*AlcM*); a l'Alta Ribagorça només sento *čāra* a Merli, i *hāra* a Perafita de Fades (perquè fins a Lasquarri ho recusen i asseguruen que ells no diuen sinó *marāšša*), 1957.

Gerra és el conegut arabisme comú a les tres llengües romàniques hispàniques. En àrab *ǧarra* és un mot de l'àrab comú i de tots temps, que significa el mateix, que deriva normalment de la forta i productiva arrel aràbiga *ǧarr* 'estirar, tirar, arrossegar', i en el vulgar